

Jaume de PUIG I OLIVER

DESAPARICIÓ, EMERGÈNCIA I INTENT DE RECONSTRUCCIÓ D'UN MANUSCRIT VICENTÍ VIGATÀ

En 1902¹ i en 1909² Jaume Massó i Torrents descriví el manuscrit de la *Vida de Jesucrist* de Francesc Eiximenis, aleshores custodiat a l'Arxiu Municipal de Vic, i ara, se suposa que a partir de la guerra dels Tres Anys, integrat a la Biblioteca Episcopal de la mateixa ciutat, on ostenta la cota nº 234. Aquest manuscrit començava amb un plec de cinc folis de paper, els quatre folis inicials del qual contenien el text d'un *Sermó* de sant Vicenç Ferrer sobre la predestinació, predicat a València el 24 de juliol del 1410. Transcrit d'aquest manuscrit, el sermó vicentí fou publicat per J. Serra i Campdelacreu³. El canonge Josep Sanchis Sivera, confirmava pacíficament els anys vint del segle passat l'existència d'aquest exemplar vicentí: "Entre diversos sermons separats o fragments que es coneixen, farem menció dels publicats en la revista *La Cruz*, en els anys 1487-73 (*sic*); el sermó en català que es troba en la biblioteca de Vich, al principi d'una *Vida de Ihesu Xpist*, sobre pergamí, que tracta de la predestinació, i fou predicat a València el 23 (*sic*) de juliol de 1410...⁴". Sospitem que el canonge valencià parlava guiat per les informacions de Massó i Torrents, és a dir, de segona mà i amb alguna inexactitud, perquè Massó diu clarament que els folis que contenien el sermó vicentí eren folis de paper; això no obstant res no autoritza a pensar que l'any 1927 l'estat del ms. hagués sofert menyscapte. Després del 1939, arran d'estranyes vicissituds esdevingudes en l'Arxiu Municipal de Vic, els quatre manuscrits catalans medievals que s'hi custodiaven en van desaparèixer; més tard van emergir a la Biblioteca Episcopal, estrictament numerats a partir de la darrera entrada del catàleg de manuscrits d'aquella biblioteca, redactat per Gudiol, on avui es consulten. En el ms. que ens ocupa, el 234, manquen ara els folis inicials que contenien el sermó vicentí.

Estant així les coses, l'any 1959 Felip Mateu i Llopis editava el sermó vicentí sobre la predestinació predicat a València el 24 de juliol del 1410⁵. Sem-

---

1. Cfr. J. MASSÓ I TORRENTS, *Manuscrits catalans de Vic*, dins «Revista de Bibliografia Catalana», II (1902), 229-253.

2. Cfr. J. MASSÓ I TORRENTS, *Les obres de fra Francesch Eximeniç (1340?-1409?)*. *Essaig d'una bibliografia*, dins «Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans», III (1910), 666.

3. Cfr. J. SERRA I CAMPDELACREU, *Un sermó de sant Vicens Ferrer en català (lo primer ques publica en aquest idioma)*, dins «La Veu del Montserrat», 9 (1886), [231]-232, 247-248, 263-264.

4. Cfr. Josep SANCHIS SIVERA, *Quaresma de Sant Vicent Ferrer predicada a València l'any 1413*, Barcelona, Institució Patxot 1927, XLV.

5. Cfr. Felipe MATEU Y LLOPIS, *Sobre la "traditio" de los sermones de Sant Vicente Ferrer. El de Valencia de 1410 acerca la predestinación*, dins «Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura», XXXV (1959), 139-153.

bla que Mateu no coneixia la publicació de Serra i Campdelacreu, perquè no s'hi refereix en cap moment, i fou una veritable llàstima, car aquest coneixement potser l'hauria posat en condicions d'aclarir l'origen del text que ell manejava. Amb una evident innocència, Mateu parla d'un text de quatre folis (que donen, per tant, vuit pàgines), formats per dos plecs (per tant, de 2 x 2, és a dir, dos bifolis), que tenen el mateix incipit que el seu dia va llegir Massó i Torrents al manuscrit de Vic: *Sermo fet en la ciutat de Valencia a XXIII del mes de juliol any MCCCCX per lo reuerent mestre Vicent Ferrer de la predistinació. Tema. Ego vobis dico Facite*. Igualment, el mateix explicit: «Placia a deus»⁶. Mateu va tenir notícia dels quatre folis que ell editava a través de Josep Mª Ibarra Folgado, que el va posar en contacte amb el qui aleshores n'era propietari, Vicent Mompó Saura. Es pot dir que els quatre folis editats per Mateu són els mateixos que Massó veié al manuscrit aleshores municipal vigatà? Per desgràcia nostra, ni Massó ni Mateu no van donar massa detalls, ni tan sols les mides exactes d'aquests folis, que per ventura no eren iguals que la resta dels folis del ms. on havien estat incrustats. Per sort, Mateu publicava una fotografia de l'incipit i de l'èxPLICIT del sermó vicentí, i aquestes imatges són l'única informació directa que ara hi ha disponible sobre aquell material. La confrontació del text editat per Serra i Campdelacreu i del text publicat per Mateu i Llopis inclinaria a creure que ens trobem davant dues transcripcions separades en el temps i amb criteris paleogràfics distints del mateix manuscrit, el que havia estat incorporat a l'actual ms. 234 de la Biblioteca Episcopal de Vic. En efecte, compulsant les dues transcripcions, sobta que no hi ha ni una sola variant significativa, ni un sol canvi de posició de cap mot a l'interior de cap frase, ni una sola omisió o addició en un dels textos en relació amb l'altre. I les variants que hi ha, que bé n'hi ha alguna, poden ésser interpretades o com errors de lectura (*aci/axí, car/cor, serrar/ferrar, duen/deuen, Rex/Rey, pauci/panci, etc.*) o com errors d'impressió (*quartament/quartamente, parays/parys, bol/bo, sou/son, etc.*). Sorprenen que hi ha grafies curioses reproduïdes idènticament pels dos transcriptors (*nubtias, quors/qors, necio [per nescio], conuidans [faria més sentit conuidats] constitus, hombra en ombra, dialagorum, la tema, etc.*). I els mots i llur ordre són exactament els mateixos. La impressió que les dues transcripcions són fetes a partir del mateix antígraf és gairebé violenta.

En aquests moments la situació dels quatre folis que eren propietat del senyor Vicent Mompó i Saura és ignorada. El sermó vicentí no es troba ni a la Biblioteca Episcopal de Vic, ni ha anat a parar a la Biblioteca de Catalunya, de la qual Mateu i Llopis fou director fins al 1972. S'imposen les reserves del cas. El fet és que la peça oratòria vicentina fou arrencada del manuscrit vigatà, i la transcripció que Mateu i Llopis donà dels folis mompouans té unes coincidències tan exactes amb el text transcrit per Serra i Campdelacreu que consti-

6. El sermó obté el número 263 en el monumental catàleg de sermons vicentins publicats per Josep PERARNAU I ESPELT, *Aportació a un inventari de sermons de san Vicenç Ferrer: Temes bíblics, títols i divisions esquemàtiques*, dins «ATCA», 18 (1999), 574.

tuiria una greu negligència no plantejar la hipòtesi que els fulls de Mompó eren els mateixos que transcrivía Serra. Altrament, d'on haurien sortit? És clar que això seria tan difícil de discernir com els curiosos mecanismes en virtut dels quals el sermó vicentí de Vic hauria pogut ésser després del seu manuscrit matriu i anar a parar a les mans d'un ciutadà no conegut en el camp de la bibliografia sobre sant Vicenç Ferrer.

Atès, doncs, que el manuscrit vicentí de Vic ha desaparegut en la seva materialitat i ateses les consideracions acabades de fer, és evident que tant la transcripció de Serra i Campdelacreu com la de Mateu i Llopis han adquirit un valor documental de primer ordre. Tant si són transcripció de dos manuscrits diferents com, sobretot, si ambdós ho són dels fulls desapareguts de Vic, constitueixen avui per avui l'única font d'accés al sermó predicat pel sant valencià el 24 de juliol de 1410. És per això que l'objecte principal d'aquesta nota no podria ésser altre que tornar-les a publicar, encarades i anotades, perquè en el futur puguin integrar-se en les edicions solvents de l'oratória vicentina en català.

A més ha semblat oportú d'intentar una reconstrucció del text original del sermó vigatà, atès que les dues versions que, suposadament, ens n'han pervingut permeten un accés viable a aquella font. En efecte, Serra i Campdelacreu explica prou bé com va procedir en la seva transcripció:

“Devem prevenir al lector, abans d'entrar en lo comentari que deu acompanyar á aquest document, que'l trasladem copiat exactament lletra per lletra, sense canviar la forma de aquesta, tant si és majúscula com minúscula, exceptuant la *u* que ahont pertocava canviem en *v*, ó al contrari, perquè axís está en lo trasllat que anys ha ferem y al esmenar sos defectes no hem tingut temps de ocupar-se en aixó. En quant al caràter sempre igual del manuscrit, introduhim nosaltres un de mes cos en lo títol y'l cursiu en les frases llatines, prescindint dels signes ortogrífichs del original que enredarien sobremanera, y adoptant los corrents, tant com ho permet l'ús improcedent que en aquell se fa de les majúscules y minúscules. Sent la obra destinada per sa classe á tot genre de persones, es mes natural que, dexantli son ropatje primitiu, se fasse adaptable á tot genre de lectors. Al peu continuem los texts bíblichs restablerts y completats”.⁷

Ens trobaríem, doncs, davant una transcripció en principi literal, en la qual només ha estat normalitzada la grafia *u/v* i la puntuació del text, tant com ho ha permès, a criteri de Serra, l'ús indiscriminat de majúscules i minúscules del text original. Si no ho hem malentès, això vol dir que les majúscules i minúscules de l'original han estat alterades segons les conveniències de la puntuació introduïda per Serra. Serra avisa també que introdueix la lletra cursiva en les frases llatines del sermó, és a dir, en les cites de l'Escriptura. I afegeix una altra informació: el text que edita és un “trasllat que anys ha ferem” i n'ha esmenat els “defectes”. Ja veurem que per ventura no tots foren esmenats i per

7. SERRA I CAMPDELACREU, *a. c.*, p. 232, en nota preliminar.

això, sumant-hi qualche errada d'impresma, algunes lliçons de Serra hauran d'ésser desestimades en benefici de les llicons corresponents de Mateu i Llopis.

Si Serra informa de forma genèrica sobre els criteris emprats en la seva transcripció, Mateu i Llopis en parla amb molt més detall. Per començar dóna informacions precioses sobre el text que té al davant: és una còpia on s'hi han fet esmenes:

“El presente texto es al parecer el *prototipo* del sermón de la predestinación; pero es evidente que no es el *originalis* colacionado o revisado por el autor, sino una copia con algunas corrupciones, enmendadas ante un original, perdido. En las columnas que se indican se ven las corrupciones que se señalan:

A) *Omisiones:*

Fol. 1 r. Col. B, línea 7: intercalación de ja sabia.

Fol. 1 v. Col. A, línea 6: intercalación de la santa scriptura.

B) *Lecturas mendosas en el “exemplar” corregidas ante el “originalis”.*

Fol. 2 v. col. A, línea 20: ardiment, corregido en argument.

Fol. 3 r. Col. A, línea 15: Sentencia, corregido en Sciencia.

“Estas dos lecturas fueron debidas a que el copista confundió la *d* con la *g*, en el primer caso, y a la errónea interpretación de la abreviatura *stia* de *scientia* por *sententia* que requiere dos veces la letra *t*.

C) *Duplicaciones.*

Fol. 3 r. col. a, líneas 3 y 4: dampnat, dampnat.

D) *Enmiendas textuales.*

*Fol. 4 v. A, línea 27: el setembre en el sembré.”*⁸

D'altra banda, reafirma el principi de transcripció literal, desplegant les abreviatures, normalitzant, és a dir, traduint la puntuació de l'original i separant l'article proclíctic en cas d'enclisi pronominal. Transcriu en cursiva els mots o frases interliniats que esmenen una lectura i posa entre parèntesi les lectures subpuntejades que cal suprimir i les correccions fetes sobre una paraula per qui va revisar el text un cop acabat d'escriure:

“El criterio de transcripción seguido es el que podría ser designado con el nombre de *transcripción literal o fiel*. Por tal entendemos la que respeta absolutamente el original que se transcribe en todas sus formas gráficas, exceptuando sólo el desarrollo de las abreviaturas, la puntuación y la separación del artículo proclítico de enclisis pronominales.

“Esta transcripción fiel obedece a las grafías originales; la máxima fidelidad a este principio estribaría en reproducir los mismos signos especiales de abreviación, esto es, el signo de *us*, el de *per*, etc.; pero como tales signos tienen un significado propio, que obedece al sistema braquigráfico de cada época o estilo de escritura, huelga decir que es lógica la representación de los sonidos que encierran por las letras que expresan estos mismos sonidos; todo lo demás sería aquí irrespetuoso con el texto e infiel a las grafías del mismo. Cuando la letra *u* tiene valor consonante o la *v* vocal, no es necesario cambiar-

8. MATEU I LLOPIS, *a.c.*, 140-141.

las según el criterio actual, si como en este caso se desea dar una transcripción exacta y fiel del texto; otro sería si se pretendiera adaptar éste a la ortografía moderna o popular, criterio que podríamos llamar de *transcripción adaptada*.

“Las palabras o frases interlineadas que enmiendan la lectura van transcritas en cursiva, y las correcciones sobre la misma palabra o supresiones subpunteadas entre ( ).

“Una última observación ha de ser hecha y es la referente a los signos de puntuación cuya equivalencia es así:

<i>Texto</i>	<i>Transcripción</i>
Dos puntos :	. punto final
Guión /	; punto y coma o : dos puntos
Punto .	: dos puntos

Van anotados los capítulos y versículos evangélicos y demás citas bíblicas”.⁹

Gràcies a aquestes precisions és possible d'intentar una reconstrucció del text vicentí del sermó de València 1410 juliol 24. Donarem primer les transcripcions dels dos erudits que, per ara, són els transmissors únics d'aquest sermó i després assajarem la seva reconstrucció paleogràfica, acompanyant-la amb les notes crítiques indispensables que, a parer nostre, la justifiquen, i amb una transcripció actualitzada del text.

APÈNDIX I

SERRA I CAMPDELACREU

Fol. 1 r. col. a. Sermó fet en la ciutat de Valencia á XXIIIJ del mes de Juliol any MCCCC. X. Per lo Reverent mestre Vicent Ferrer, de la predistinació.

Tema:

“Ego vobis dico facite” habentur originaliter luce xvj., et recitative in evangelio currentis dominice:

Lo sermó present será de la predistinació divina: materia es molt alta è excellent è subtil en

MATEU I LLOPIS

(*Fol. 1 r. col. a.*) Sermo fet en la Ciutat de València a XXIIIJ del mes de juliol any MCCCCX per lo reuerent mestre vicent ferrer de la predestinacio. [1]

Tema:

Ego vobis dico: facite; habetur originali luce xvjo et recitative in euangelio currentis dominice. [2]

Lo sermo present sera de la predestinacio diuina; materia es molt alta e excellent e subtil en [4]

9. MATEU I LLOPIS, *ib.*, 141-142.

- Theologia, è es materia de gran instrucció á nostra vida. Mas saludem la verge Maria etc.
- [5] *“Ego vobis dico facite” etc. ubi supra;* de la predestinació divina. Tres conclusions vos ne declararé.
- [6] La primera es, que abans que deus creás lo mon ni denenguna creatura, ja eternalment sabia et avia predestinat è ordenat tots aquells qui serien salvus certament.
- [7] La segona es, que la predestinació dels bons ó presciencia dels mals, no tol franch arbitre plenerament.
- [8] La terça es, que, jatsia siam tots predestinats o prestits, tots devem treballar á fer bones obres dignament, è de aquesta se enten la tema, qui diu: *Ego vobis dico* etc.: vol dir, vous dich que ara siau predestinats è precits, que façau bones obres etc. || *Fol. 1 r. col. b.* || La primera conclusió es, que abans que deus creás lo mon nj deguna creatura, ja eternalment sabia é avia predestinat é ordenat tots aquells qui serien salvats certament.
- [9] Aquesta conclusió se prova axi: nostre senyor deus ja savia tants emperadors hauria en lo mon., tans comptes, tans barons, etc.; E daquets, tans nj aurá dampnats, tans salvats etc.
- [10] Item tans papes hy aurá, tans cardenals, tans arquebisbes, tans bisbes, etc. E de aquets, tans nj aurá dampnats, tans salvats etc.
- [11] E declarvos aço per una similitut.
- [12] Hun Rey qui vulla fer noces de son fill fará v ordenacions: pri-
- Theologia e es materia de gran instruccio a nostra vida. Mas saludem la uerge Maria etc.
- Ego vobis dico facite etc. ubi supra, de la predestinacio diuina. Tres conclusions vosne declarare.
- La primera es que abans que deus creas lo mon ni denenguna creatura ja eternalment sabia e auia predestinat e ordenat tots aquells qui serien saluus certament.
- La segona es que la predestinacio dels bons o presciencia dels mals no tol franch arbitre plenerament.
- La terça es que jatsia siam tots predestinats o prestits tots deuem treballar a fer bones obres dignament e de aquesta se enten lo tema: qui diu Ego uobis dico etc. vol dir yo us dich que ara siau predestinats e precits que façau bones obres, etc. || (*Fol. 1 r. col. b.*) || La primera conclusio es que abans que deus creas lo mon ni deguna creatura, ja eternalment sabia que auia predestinats e ordenats tots aquells qui serien saluats certament.
- Aquesta conclusio se proua axi nostre senyor deus *ja sabia* quants emperadors hauria en lo mon, tants comptes tans barons etc. E daquests tans ni aura dampnats, tants saluats.
- Item tans papes hy aura tans cardenals, tans arquebisbes tans bisbes, etc. E de aquests tan ni [aura] dampnats tans saluats etc.
- E loarvos aço per vna similitut.
- Hun Rey que uulla fer noces de son fill fara. v. ordenacions.

merament, elegirá los qui han á menjar en les noccs, et fer los ha escriure en un paper. Segonament, aurá gran palau hon mengcn tanta gent.

Terçament, proveyrse de bones viandes é moltes. Quartament, se proveyrá de bons servidors, honests é ben arreats. Cinquenament, de bona casa hon se apparellen es muden de robes los convidats. E axi nostre senyor deus pare ha fetes aquestes cinch ordenacions á les noccs que vol fer de son fill. E axi entendrem tota la ordenació del mon: primerament, nostre senyor deus pare ha donada per || *Fol. 1v. col. a.* || sposa al seu fill Jhiesuchrist la nostra humanitat, car axi com marit é muller son ajustats que nos poden separar, axi la humanitat ab deus nos pot separar. Car diu la santa scriptura: *Itaque jam non sunt duo, sed una caro, Mathei, xix;* en tant que la humanitat es ajustada ab divinitat que no es sino una persona. E aquestes son les noccs de Jhiesucrist fetes per deu lo pare: é perço diu la santa scriptura: *Simile factum est Regnum celorum homini Regi qui fecit nubcias filio suo* etc. E aquesta fon la principal obra que nostre senyor delibera fer, é causa per que fon fet lo mon. E lavors elegí dient, tans Reys, tans Comtes, tans barons, tans cavallers, etc. Vull que mengcn en lo convit. Item, tant[e]s dones nobles, tantes pageses, vull que mengcn en lo convit. E feulos escriure en lo seu libre de la eternitat, é que fosen semblants al seu fill. E perço

Primerament elegira los que han a menjar en les noccs e fer los ha escriure en un paper. Segonament aura gran palau hon mengcn tanta gent.

Terçament proveyrse de bones viandes e moltes. Quartament se proveyra de bons seruidors honests e [ben] arreats. Cinquenament de bona casa hon se apparellen es muden de robes los conuidats. E axi nostre senyor deus pare ha fets aquestes cinch ordenacions a les noccs que vol fer de son fill e aci entendrem tota la ordenacio del mon. Primerament nostre senyor deus pare ha donada per || (*Fol. 1v. col. a.*) || sposa al seu fill ihuxrist la nostra (homi) humanitat, car axi com marit e muller son ajustats que no s poden separar, axi la humanitat ab deus no s pot separar. Car diu la *santa scriptura*: Itaque jam non sunt duo sed vna caro, Mathei XIX. En tant que la humanitat es ajustada ab diuinitat que no es sino vna persona. E aquestes son les noccs de ihuxrist fetes per deu lo pare e per ço diu la santa scriptura: *Simile factum est Regnum celorum homini Regi qui fecit nubcias filio suo* etc. E aquesta fon la principal obra que nostre senyor delibera fer e causa perque fon fet lo mon. E lavors elegi dient tans Reys, tans Comtes tans barons tans cauallers etc. que mengcn en lo conuit. Item tantes dones nobles tans pageses vull que mengcn en lo conuit. E feulos escriure en lo seu libre de la eternitat e que foren semblants al seu fill. E per ço diu la scriptura:

[13]

diu la escriptura *quors precivit et predestinavit conformes fieri ymaginis filii eius ut sit primogenitus etc. ad Ro, viij.* Segonament, vehent nostre senyordeus que avia molts convidats, agué un bell é gran palau, es á saber, lo cel; é aquesta es la rahó per que lo cel fon cre- || *Fol. 1v. col. b.* || -at, é axi tot fon fet per á les noces del seu fill, que la casa fos condigna als convidats é á les noces. E per aço diu la escriptura: *Disrael quam magna est domus et jngens locum possessionjs eius, baruch, iii.*

[14] Certament nostre senyor se provey de viandes, es á saber, diverses graus de gloria; é son bones viandes corporals, car si una gota ne caya en la boca, mjl milia anys estaria la persona que no volria menjar nj veure. E aquestes viandes no an mester foch, ne cuynes etc., car ja son apparellades; é per ço diu la escriptura: *Sapientia hedificavit sibi domum excidit colupnas vij jnmolavit victimas suas etc.*

[15] Secret diu *septem columpne*: aquests set pilars son set ordens de patriarques, profetes, apóstols, Mártirs, doctors, confessors, vergens.

[16] Quartament, ordoná servidors los ángels, cor tots son fets á servir á nostre senyor é á nosaltres en lo cel. Mas diria algú: é ¿no son pus dignes los ángels que nosaltres, é maior rahó seria que nosaltres servissem á ells, que no ells á nosaltres? podem respondre, que nosaltres som parents de la novia é los ángels no; es á saber, de la humanitat: car ha presa de

quors preciuit et predestinavit conformes fieri ymaginis filii eius ut sit primogenitus etc. Ad Romanos VIII. Segonament vehent nostre senyor deus que auia mols convidats ague vn bell e gran palau, es a saber lo cel, e aquesta es la raho per que lo cel fon cre- || *(Fol. 1v. col. b.)* || -at e axi fon fet per a les noces del seu fill que la casa fos condigna als convidats e a les noces. E per aço diu la escriptura: *Hisraelis quam magna est domus et ingens locum possessionis eius etc. baruch ij^o.*

Certament nostre senyor se provey de uiandes es asaber diverses graus de gloria e son bones uiandes corporals, car si vna gota ne caya en la boca mil milia anys estaria la persona que no volria la persona menjar ni beure. El aquestes viandes no an mester foch ne cuynes etc car ja son apparellades e per ço diu la escriptura: *Sapientia hedificauit sibi domum excidit colupnas vijem inmolauit victimas suas etc. Proueruis ix^o.*

Secret diu *septem columpnes* aquests set pilars son set ordens de patriarques profetes apostols Martres doctors confessors vergens.

Quartamente ordena seruidors los angels car tots son fets a servir a nostre senyor e a nosaltres en lo cel. Mas diria algu: e no son pus dignes los angels que nosaltres e maior raho seria que nosaltres seruissen a ells que no ells a nosaltres. Podem respondre que nosaltres som parents de la novia e los angels no, es a saber de la humanitat car ha presa de nostra

nostra carn: car si volièm parlar de condició natural, pus dignes son ells que nosaltres; mas per tal com som pa- || *Fol. 2r. col. a.* || -rents de la novia, nos servirán, é per ço diu la santa escriptura: *nonne omnes angeli sunt administratores spiritus in misterium missi propter eos qui hereditatem capient salutem, ad ebreos, primo.* E la scriptura hi asigna rahó dient: *propterea habundantius oet observare nos ea que audivimus, ad ebreos, ii.* Cinquenament, apparellá una casa hon nos mudem é apparellem; E per ço feu aquest mon hon nos apparellem per entrar á les nocces de parays; é deuse hom apparellar axi: Si es hom superbios, ques despulle aquessa vestidura, é ques vista de humilitat. Item, si es vestit de vestidura de luxuria é sutzia molt que hom las despulle, é ques vista hom de vestidura pura é neta, etc. E per ço diu la escriptura: *dedit illi deus locum penitentie et ille abutitur, etc., iob, xxiii.* E axi la principal cosa que deus delliberá fon les nocces de son fill. E axi la conclusió roman verdadera. Mes encara se pot provar aquesta conclusió per la escriptura dient: *Deus elegit nos ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati in conspectum eius in caritate: ad ifi., v.* Mas diria algú; si deus eternalment a predestinat que á entrar en paradís é qui en infer, com la justicia de deu no falga ¿quem cal fer be, ni apparellarme? || *Fol. 2r. col. b.* || dichte que aqueixa consequència no es bona, car vol tant dir com: si so convidat, nom cal apparellar.

carn. Car si uoliem parlar de condició natural pus dignes son ells que nosaltres mas per tal com son pa- || (*Fol. 2r. col. a.*) || -rents de la novia nos servirán. E per ço diu la santa escriptura: non ne omnes angeli sunt administratores spiritus [in ministerium] missi propter eos qui hereditatem capient salutis, ad ebreos primo. E la scriptura hi asigna raho dient propterea habundantius oportet observare nos ea que audivimus ad ebreos 1j^o. Cinquenament apparella vna casa hon no s mudem e apparellem. E per ço feu aquest mon hon nos a apparellem per entrar a les nocces de parays, e deuse hom apparellar axi. Si es hom superbios ques despulle aquella uestidura e ques vista de humilitat. Item si es uestit de uestidura de luxuria e sutzia molt que hom las despulle e ques vista hom de uestidura pura e neta etc. E per ço diu la escriptura: dedit illi deus locum penitentie et ille abutitur etc. Job xxiii. E axi la principal cosa que deus dellibera fon les nocces de son fill. E axi la conclusio roman verdadera. Mes encara se pot prouar aquesta conclusio per la scriptura dient: Deus elegit nos ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati in conspectum eius in caritate ad efi vo. Mas diria algu si deus eternalment a predestinat qui a entrar en paradís e qui en infern com la justicia de deu no falga quem cal fer be ni apparellar || (*Fol. 2r. col. b.*) || me dich te (que) que aqueixa consequencia no es bona, car vol tant dir com si so convidat no m

Mas deus dir: convidat so, donchs deigme apparellar. Eximpli: si lo Rey volia fer noces del seu fill, é trametés á aquesta Ciutat, com ell vol que tals é aytals sien á les noces de son fill; é hay molts altres cavallers é nobles que no son convidats: si aquells qui no son convidats nos apparellen altamente, dient, que puix que son convidats que bey entrarán, car lo Rey no[s] metrá si anaven mal apparellats: lo rey nols lexaria entrar dient: jó en ribalts! é sou convidats á les noces é nous son apparellat! é poder los faria metre en bona cadena é be serrar. E si aquells qui non son convidats se apparellassen altamente per fer honor al Rey, é ben arreats anassen á fer reverencia al Rey, dient: senyor, nosaltres com á bons vasals venim á fervos honor; lavors lo Rey quels veuria ben apparellats, ferlos hia entrar en lo convit, é poder ferlos hia seure á cap de taula: axi es del convit del altre mon; car si hom hi a mal apparellat, es assaber, en peccat; encara que sia dels convidats, noy entrará; é si altres que no son dels convidats son be aparellats, entrarhi an: aço se prova per la escriptura: *Mathei, xxv. Simile est regnum celorum X virginibus que accipientibus eas lampa-* || *Fol. 2v. col. a.* || *-des suas exierunt obviam sponso et sponse, etc.* Aci parla nostre senyor de sí mateix, dient: Semblant es lo regne de deu á x vergens que foren convidades á unes noces, é achni v orades é v savies: les v savies Digueren: puix que som convidades á les noces de

cal apparellar. Mas deus dir convidat so. Donchs deig me apparellar. Exempli si lo Rey volia fer noces del seu fill e trametes a aquesta Ciutat com ell vol que tals e aytals sien a les noces de son fill e ha y molts altres cauallers e nobles que no son conuidats si aquells que (no) son conuidats no s apparellen altamente, dient que puix que son conuidats que be y entraran, car lo Rey no metra si anauen mal apparellats lo rey no ls lexaria entrar dient o enribalts e sou convidats a les noces e no us sou apparellats, e poderlos faria metree en bona cadena e be ferrar. E si aquells qui no son conuidats se apparellassen altamente per fer honor al Rei e ben arreats anassen a fer reuerencia al Rey dient: senyor nosaltres com a bons vasals venim a feruos honor, lauors lo Rey quels veuria ben apparellats fer los hi a entrar en lo conuit e poder fer los hi a seure a cap de taula, axi es del convit del altre mon, car si hom hi ua mal apparellat es assaber en peccat encara que sia dels conuidats no y entrara, e si altres que no son dels conuidats son be aparellats entrar hi an. Aço se proua per la escriptura *Mathei xxv. Simile est regnum celorum xem virginibus que accipientibus eas lampa-* || *(Fol. 2v. col. a.)* || *-des suas exierunt obuiam sponso et sponso etc.* Aci parla nostre senyor de si mateix dient. Semblant es lo regne de deu a. x. vergens que foren conuidades a vnes noces e ach ni. v. orades e. v. sauies; les v. sauies: Digueren puix que som

paradís, apparellemnos de entrarhy: les altres v digueren: pus que som convidades, nons cal aparellar; car lo Rey no diria falsia, que be entrarem en lo conuit. E elles anaren á la porta dient, que les lexassen entrar; nostre senyor los dix: *amen dico vobis, necio vos*, que vol dir: Verdaderament nous conech. E axi apar que no es bon argument ó consequència dir: puix som convidats nons apparellem. Mas devem dir: som convidats, donchs apparellemnos: é dicte pus fort, que si nengun entrava en paradís, encara que fos sent pere, ó sent pau, é no fos be apparellat, nostre senyor lo faría pendre dels peus é metre en jnfern. Donchs façam aytal rahó; si aquell quj no es djntre no be apparellat ne lancen é métenlo en linfern ¿com hy entrarà aquell quj no es be apparellat? || *Fol. 2v. col b.* || Diu la santa escriptura: *Matei, XXI: intravit autem Rex ut videret discumbentis et vidit ibi hominem non vestitum vestem nupciali et ait illi ¿quomodo huc intrasti, non habens vestem nupcialem? etc.* Vol dir, que lo Rey entrá en lo palau hon meniauen los convidans, é axi com regonexia les taules com los anava, veu hun hom que era en la taula que no era be apparellat, maná que li ligassen les cames é que anás de cap en jnfer. E axi imaginau com hi entraran aquells qui no son be aparellats, etc. Mas diria algú: puix la sciencia de deu fall: dicte que no fa[II]; car mutabilitat, vanetat de creatura, no pot allegar varietat de creatu-

conuidades a les noccs de paradís apparellem nos de entrar hy; les altres. v. digueren pus que som convidades no ns cal aparellar, lo Rey no diria falsia que ben entrarem en lo conuit. E elles anaren a la porta dient, que les lexasen entrar; nostre senyor los dix *amen dico nobis necio vos*, que vol dir: Verdaderament no us conech. E axi apar que no es lo ardiment *argument* o consequencia dir, puix som convidats no ns apparellem. Mas deuen dir som convidats donchs apparellemnos e dich te pus fort que si nengun entrava en paradís entrara, cara que fos sent pere o sent pau e no fos ben apparellat, nostre senyor lo faria pendre dels peus e metre en infern. Donchs façam aytal raho: si aquell qui no es dintre no be apparellat ne lancen e meten lo en l infern, com hy entrara aquell qui no es be apparellat? || (*Fol. 2v. col b.*) || Diu la santa escriptura, *Mathei XXI intravit autem Rex ut uideret discumbentes et vidit ibi hominem non vestitum veste nupciali et ait illi: quomodo huc intrasti, non habes vestem nupcialem etc.* Vol dir que lo Rei entra en lo palau hon meniauen los convidans e axi com regonexia les taules com los anava veu hun hom que era en la taula que no era be apparellat mana que li ligassen les cames e que anas de cap en infern. E axi ymaginau com hi entraran aquells qui no son be aparellats, etc. Mas diria algu puix la sciencia de deu fall dich te que no fa car mutabilitat vanetat de creatura no pot allegar varietat de crea-

ra, no, ó mutabilitat en deu: exemple: quant hom va en barcha en Riu, sembla á hom que les muntanyes se mouen, é aço per la mutabilitat de la barcha, mas la muntanya nos mou; axi nosaltres quj som variables com la barcha car adés som en peccats, adés no; no podem allegar vanetat en aquella rocha ó muntanya, fort es assaber, deu. E axi quant tu dius: donchs la sciencia de deu fall; dicte que á tu te sembla, Mas ella es pus fort que la muntanya, etc. E predestinació vol dir que per bones obres vendrá tothom || *Fol 3r. col. a.* || á salvació, car si no fa bones obres no es predestinat, etc. Item diu lo propheta Ezechiel: *Si dixeró justo quod vita viuet et constitus mediam jn justicia fecerit jniquitatem, omnes jnjusticias eius obliuiori tradetur jniquitate sua, etc. Mathie, xxxiii.* Vol dir, si nostre senyor diu á un hom just: tu serás salvat; si fas males obres serás dampnat. Item, si diu nostre senyor al hom de mala vida: tu serás dampnat, Dichte encara, si fa bones obres será salvat. E si deye algú ¿é donchs la sciencia de deu fall? dicte que no, com la rocha fort está. Mas á nosaltres qui som axi com á barques que van per lo riu sémbiansho, etc. E axi roman la primera conclusió clara.

{17} La segona conclusió es, que la predestinació divina no tol á nengú lo franch arbitre, nj la sciencia declar aço. Si un hom es predestinat aquella predestinació no tira lo franch arbitre, car ell pot fer be ó mal. Mas sab deus,

tura, no o mutabilitat en deu; exemple: quant hom va en barcha en riu sembla a hom que las muntanyes se mouen e aço per la mutabilitat de la barcha, mas la muntanya no s mou axi nosaltres qui som variables com la barcha, car ades som en peccats *ades no* no podem allegar varietat en aquella rocha o muntanya, fort es assaber deu. E axi quant tu dius donchs la sciencia de deu fall dich te que a tu te sembla. Mas ella es pus fort que la muntanya etc. E predestinació vol dir que per bones obres vendra tot hom || (*Fol 3r. col. a.*) || a salvacio, car si no fa bones obres no es predestinat etc. Item *diu* lo propheta Ezechiel: Si dextero justo quod vita viuet et constitus, modice in justicia fecerit iniquitatem omnes propter injusticiam eius obliuiori tradetur iniquitate sua etc. Mathie xxxiii, vol dir si nostre senyor diu a n vn *hom* just tu seras saluat si fas males obres seras dapnat. Item si diu nostre senyor al hom de mala vida tu seras dapnat. Dich te encara si fa (bones) bones obres sera saluat. E si deya algu e donchs sentencia *sciencia* de deu fall dich te que no *com* la rocha fort la esta. Mas a nosaltres qui som aci com a barques qui van per lo riu sembla-ns ho etc. E axi roman la primera conclusio clara.

La segona conclusio es que la predestinacio diuina no tol a nengu lo franch arbitre ni la sciencia declar aço. Si vn hom es predestinat aquella predestinacio no tira lo franch arbitre car ell pot fer be o mal. Mas sab deus que si es

que si es predestinat que no farà mal, E si es precit que no farà be: axi com de sent pere, nostre senyor sabia que peccaria renegant lo || *Fol. 3r. col b.* || seu nom. Mas be sabia que per aço no sen dampnaria. Item dels mals; car judes qui es dampnat, no era predestinat é faya molts miracles, é per aço deus no li tollia son franch arbitre, mas be sabia nostre senyor que seria dampnat. E ay bona rahó; car si predestinació tollia lo franch arbitre que no pogues fer mal, no auria mérit nj demérit, axi com les besties; é per aço nostre senyor lexá la creatura en son franch arbitre, car jatsia que nostre senyor sapia, aquell será salvat, é aquell dapnat; per ço no toll lo franch arbitre que puscha fer mal ó be, etc. E per declarar aço, dirvos ne un eximpli: posem aytal cas que per anar daci á xátiva haia dos vies; la una aspra é no delitosa, sens beguda; empero es segura via; E laltra via sia de gran plaer; car ay moltres begudes é arbres plens de fruyta, é de hombra en ombra, empero tots quants ne passen tots los maten. E la ciutat ha fet una torre en la qual está una bada que veu abduy los camjns, é avisa les gents || *Fol. 3v. col. a.* || que vagen per aquell camj de la ma sinistra que tot es ladres; e quant la bada crida avisant les gents que noy passen, car morts serán, é les gens nou volen creure, ans sen trufen, é axi van per aquell camj é mátenlos; Ara, aquesta bada be veu los camjns, é quals viurán é quals morrán, Mas la sua vista no toll lo franch arbi-

predestinat que no fara mal. E si es precit que no fara be, axi com lo sent pere nostre senyor sabia que peccaria renegant lo || (*Fol. 3r. col b.*) || seu nom. Mas be sabia que per aço no sen dapnaria. Item dels mals car judes qui es (dampnat) dampnat no era predestinat e faya molts miracles e per aço deus no li tollia son franch arbitre, mas be sabia nostre senyor que seria dampnat. E a y bona raho car si predestinacio tollia lo franch arbitre que no pogues fer mal no auria merit ni demerit axi com les besties, e per aço nostre senyor lexa la creatura en son franch arbitre, car jatsia que nostre senyor sapia aquell sera saluat e aquell dapnat per ço no toll lo franch arbitre que puscha fer mal o be etc. E per declarar aço dir uos ne vn eximpli: posem aytal cas que per anar daci a Xat[iua] haia dos vies, la vna aspra e no delitosa sens beguda, empero es segura via. E laltra via sia de gran plaer (cay) car a y moltes begudes e arbres plens de fruyta e de hombra en ombra, empero tots quants ne passen tots los maten. E la ciutat ha fet una torre en la qual esta una bada que veu abduy los camins e auisa les gents || (*Fol. 3v. col. a.*) || que vagen per aquell cami de la ma sinistra que tot es ladres e quant la bada crida auisant les gents que no y passen car morts seran, e les gens no u volen creure ans se n trufen e axi van per aquell cami e maten los. Ara aquesta bada be veu los camins e quals viuran e quals morran. Mas la sua vista no toll lo franch arbi-

tre á nengú, que no puscha anar per hon se vulla: axi es qui a anar daquest mon á parays; hay dues carreres, la una es aspra, é aquesta es penitencia; car aspra cosa es portar selici, dejunar. Item, aspra cosa es confessar, dir los seus deffalliments al confessor. Item, leixar la persona que hom ama molt per la qual pecca hom, etc. E axi aspra es aquesta vja, mas es segura per anar á paradís, é noy a plaers, mas tristicies etc.

[18] Altra via es mundanal; ben meniar, ben beure, aver plaers carnals, anar ben areat é pomposament, etc., é aquesta es de gran plaer; empero es perillosa, Car no y passa nengun que no y sia degollat; è va á infern: è perço diu la santa escriptura: *quam angusta porta et arta via que ducit ad vitam et pauci sunt qui inveniunt eam, etc., Mathei, VIJ*. E nostre || *Fol. 3v. col. b.* || senyor qui está en la sua cadira de la eternitat, veu é sap tot ço que deu venjr en lo mon, é per ço diu la escriptura: *Dominus excelsus et sublimjs habitans eternjtati, hysaye, LVIJ*: E clama é crida á nosaltres, segons que diu la escriptura: *hec via ambulate eam et non declinetis neque ad dexteram neque ad sinistram, ysaye, xxx*. E aço nos diu nostre senyor per boca dels preycadors, mas nosaltres no volem creure la bada, Car quant los preycadors dien á les dones que lexen aquelles vanitats, é ques visten honestament, la bada avisa les dones que prenguen aquell camj; é Elles dien: ho volria aquest frare que yom tornás beguina; certes no faré, car ara es

tre e nengun que no puscha anar per hon se vulla. Axi es qui a anar daquest mon a parays ha y dues carreres, la vna es aspra e aquesta es penitencia, car aspra cosa es portar selici dejunar. Item aspra cosa es confesar dir los seus deffalliments al confessor. Item leixar la persona que hom ama molt per la qual pecca hom etc. E axi aspra es aquesta uia mas es segura per anar a paradís e no y a plaers mas tristicies etc.

Altra uia es mundanal ben meniar ben beure auer plaers carnals anar ben areat e pomposament etc. e aquesta es de gran plaer, empero es perillosa. Car no y passa nengun que no y sia degollat e va a infern e per ço diu la santa escriptura quam angusta porta et arta via que ducit ad vitam et pauci sunt qui inveniunt eam etc. Mathei VIJ^o. E nostre || (*Fol. 3v. col. b.*) || senyor que esta en la sua cadira de la eternitat veu e sap tot ço que deu venir en lo mon e per ço diu la scriptura: Dominus excelsus et sublimis habitantes eternitati. Hysaye LVIJ. E clama e crida a nosaltres segons que diu la escriptura: Hec via ambulate eam et non declinetis neque ad dexteram neque ad sinistram, Ysaye xxx^o. E aço nos diu nostre senyor per boca dels preycadors mas nosaltres no volem creure la bada. Car quant los preycadors dien a les dones que lexen aquelles vanitats e ques visten honestament la bada avisa les dones que prenguen aquell cami. E elles dien bon volria aquest frare que yo m tornas beguina certes no fare, car

la mja joventut; e axi no volen le-
 xar lo camj per la bada, è vanne
 per lo camj, é venen los ladres, é
 dególlenla é pórtenla á infern. E
 axi la bada es nostre senyor, jatsia
 o vega tot, é nos avisa; empero
 nons tol lo franch arbitre, etc.
 E si yo interrogava á vosaltres hon
 voleu anar, tots me diréu que á
 paradís; mas vous provaré que
 dieu gran mentida. Car si yo deya
 á un jove que anás pompós ¿mon
 fill, on anau? ell dirá: á parays.
 E, mon fill, no es aqueix lo camj,
 car pompa é ergull, etc. camj es
 djnfern; e axi lexau aqueix camj ||
Fol. 4r. col. a. || é preneu laltre
 camj de humilitat; Item, é vos
 en luxuriós ¿é hon ne anau? á pa-
 radís, senyor: gran mentida dieu;
 Car aqueix camj á jnfern va; mas
 preniu laltre camj de man dreta;
 Car qui agués anar a xátiva é
 prengué camj de morvedre, é
 deya que á xátiva va, diríali hom
 que gran falsía diu; car aquel no
 es lo camj de Exátiva, etc.: axi
 aquell qui va per lo camj de su-
 perbia, de avaricia, de luxuria,
 etc. gran falsía diu que á parays
 vol anar; camj va dinfern; Car á
 jnfern, rient, rient, é ab grans
 plaers é delits hy va hom, Mas á
 paradís ab tristícia, é plorant, etc.
 E axi nostre senyor qui es la bada,
 alt nos amonesta que lexem pec-
 cats é vicis, E nosaltres nom fem
 res, ans nos trufám de la bada,
 etc. E axi, bona gent, avisar. E axi
 es clara la conclusió que nostre
 senyor no toll franch arbitre; é per
 ço diu la santa escriptura: *homo
 bonum et acceptum est coram salvato-
 re nostro qui omnes homines vult sal-*

ara es la mia joventut e axi no vo-
 len lezar lo cami per la bada e van
 ne per lo cami e venen los ladres
 e degollenla e portenla a infern. E
 axi la bada es nostre senyor. Jatsia
 o uega tot e nos avisa, empero non
 s tol lo franch arbitre etc. E si yo
 interrogava a uosaltres que hon
 voleu anar tots me direu que a pa-
 radís. Mas yo us prouare que dieu
 gran mentida. Car si yo deya a un
 jove que anas pompos: mon fill on
 anau, ell diria a parays. E mon fill
 e no es aqueix lo cami car pompa
 e ergull etc. cami es dinfern e axi
 lexau aquest cami || (*Fol. 4r. col. a.*)
 || (e preneu) e preneu laltre cami
 de humilitat. Item e vos en luxu-
 rios e hon ne anau; a paradís sen-
 yor, gran mentida dieu. Car
 aqueix cami a infern va, mas pre-
 niu laltre cami de ma dreta. Car
 qui agues anar a Xat[iua] e pren-
 gues cami de Moruedre y deya que
 a Xatiua va, diria li hom que
 gran falsia diu, car aquell no es lo
 cami de Exatiua etc. axi aquell qui
 va per lo cami de superbia de
 auaricia de luxuria etc. gran falsia
 diu que a parays vol anar cami va
 dinfern. Car a infern rient rient e
 ab grans plaers e delits hy ua hom.
 Mas a paradís ab tristícia e plorant
 etc. E axi nostre senyor qui es la
 bada alt nos a monesta que lexem
 peccats e vicis. E nosaltres no m
 fem res ans nos trufam de la bada
 etc. E axi bona gent auisar. E axi
 es clara la conclusio que nostre
 senyor o toll franch arbitre e per
 ço diu la santa scriptura: *Homo
 bonum et acceptum est coram sal-
 uatore nostro qui omnes homines
 vult saluos fieri et ad agnicionem*

vos fieri et ad agnitionem veritatis venire, unus enim deus, unus mediator, etc., epist. á Timo. 1j, c. E axi no está sino per nosaltres, car á nostre senyor be li plau que tots anem á paradís. || *Fol. 4r. col. b.* || E contra aquells qui dien: ja so predestinat, diu la escriptura: *ne dixeris per deum abest, que enim odis ne feceris, ne dicas jlli me blasnavit; non enim necessaria sunt ei homines jn pij, ecclesiastici, xv.*

[19] La tercera conclusió es, que tots, ara siam predestinats, ara no, devem fer bones obres; é á aquestes respon lo tema: E ay bona raó, car retgla es de Theología, que tots temps que nostre senyor ordona alguna cosa ó efete, ó alguna cosa que ha á venjr, ensemps ordona les vies miganes per que deu venjr; exemple: si deus ordona que demá plogue, ensemps ha ordenat que demá se levarán vapors de la terra é muntarán alt, é convertirse han en aygua, per ço com aquesta es la carrera per la qual pluja a de venjr. E axi podem fer la consequència: demá plourá; donchs demá se levarán les vapof[r]s de la terra. Item, si deus ha ordenat facen fruyts, mes ensemps ha ordenat que primer boren é facen flors é fulles, etc. Ara veiam á la solució, ó á la gloria de paradís, per quines vies hi a á venjr lom: podem dir que per contrició, é confessant los peccats ab propósit de no tornar, etc. E axi façam la consequència: Si deus ha orde- || *Fol. 4v. col. a.* || -nat que algú sia salvat, ol ha predestinat; puys, ensemps ha ordenat que aquell faça bones obres; per

veritatis venire vnus enim deus vnus mediator etc. Prima a timo 1j^oc^o. E axi no esta sino per nosaltres car a nostre senyor be li plau que tots anem a paradís. || (*Fol. 4r. col. b.*) || E contra aquells que dien ja so predestinat diu la escriptura ne dixeris per deum abest que enim odis ne feceris ne dicas illi me blasmauit non enim nostra sunt ei homines inpii, ecclesiastici xv^o.

La tercera conclusio es que tots ara serem predestinats ara no deuem fer bones obres e a aquestes respon lo Tema. E a y bona rao car retgla es de Theologia que tots temps nostre senyor ordona alguna cosa o efecte o alguna cosa que ha de uenir ensemps ordona les vies miganes per que deu uenir exemple si deus ordena que dema plogue ensemps ha ordenat que dema se leuaran vapors de la terra e muntaran alt e (couenr) conuertirse han en aygua per ço com aquesta es la carrera per la qual pluja a deuenir. E axi podem fer tal consequencia dema ploura donchs dema se leuaran les vapors de la terra. Item si deus ha ordenat facem fruyts mes ensemps ha ordenat que primer boren e facen flors e fulles etc. Ara ueiam a la solucio o a la gloria de paradís per quines vies hía a uenir l-om podem dir que per contricció e confessant los pecats ab proposit de no tornar etc. E axi façam la consequencia. Si deus ha orde- || (*Fol. 4v. col. a.*) || -nat que algu sia salvat o l-ha predestinat puys ensemps ha ordenat que aquell faça bones obres per aquelles vies ha

aquelles vies ha anar hom á paradís é axi será salvat; é per ço diu sent Agostí *in primo dialagorum; ipsam eterni Regni predestinatio sic est ab omni potestate ordinatum*. E axi tot hom qui es predestinat, deu fer bones obres. Axi mateix aquells qui no son predestinats, deuen fer bones obres, car si nengú a esser dampnat ha á fer males obres; é per ço aquell quj no es predestinat deu dir: senyor, vos no dampnau á nengú sinó per males obres, é axi senyor, yo me esforce á fer bones obres. E per ço diu la tema: vous dich que façau bones obres. E per ço appar la oradura de aquells qui dien: que {no} cal fer bones obres, car ja son donats los albarans; Car en abans deu dir: yo som predestinat, axí vul[1] fer bones obres. Item; yo no so predestinat, vull fer bones obres, que sia salvat. E si algun deya á algun lleurador perquè no lleur lo seu camp, el semble; no seria ben dit que respongués: nol vull sembrar nj lleurar; car nostre senyor sap si hauré forment ho no. E nostre senyor si a ordenat que haurá forment en lo camp, ha ordenat ensemps quel ha á lleurar é á sembrar; en altra manera non aurá, etc. || *Fol. 4v. col. b.* || Item, si nengun es malalt, si deus ha ordenat que guarescha, necessari es que lo metge hi faça segons cos de medicina, etc.; E axi, si deus ta predestinat, per bones obres hi has á venir. E appar la conclusió clara, que encara que siam predestinats ó no, tots temps nos devem esforçar á fer bones obres: é per ço diu la santa escriptura:

anar hom a paradís e axi sera saluat e per ço diu sent Agostí *in primo dialagorum ipsa eterni Regni predestinatio sic est ab omni posteritate ordinatum*. E axi tot hom qui es predestinat deu fer bones obres. Axi mateix aquells qui no son predestinats deuen fer bones obres car si nengun a esser dampnat ha a fer males obres e per ço aquell qui no es predestinat deu dir senyor vos no dampnau a nengu si no per males obres, e axi senyor yo me esforce a fer bones obres. E per ço diu la tema: yo us dich que façau bones obres. E per ço appar la oradura de aquells qui dien que m cal fer bones obres, car ja son donat los albarans. Car en abans deu dir yo soc predestinat axi vul fer bones obres. Item yo no so predestinat vul fer bones obres que sia saluat. E si algun deya a algun lleurador per que no lleur lo seu camp el (se) semble, no seria ben dit que respongues nol uull sembrar ni lleurar, car nostre senyor sap si haure forment (en lo camp) *ho no*. E nostre senyor si a ordenat que haura forment en lo camp ha ordenat ensemps que-l ha a lleurar e a sembrar en altra manera non aura etc. || *Fol. 4v. col. b.* || Item si nengun es malalt si deus ha ordenat que guarescha necessari es que lo metge hi faça segons cos de medicina etc. E axi si deus t-a predestinat per bones obres hi has a uenir. E appar la conclusió clara que encara que siam predestinats o no tots temps nos deuem esforçar a fer bones obres, e per ço diu la santa escriptura: ffratres satagi-

	<i>Fratres satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis hec enim facientes non peccabitis aliquando.</i>	te ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis hec enim facientes non peccabit aliquan.
[20]	PLACIA Á DEUS, etc	Placia a deus, etc.

APÈNDIX II

Sigles: M = Mateu i Llopis
S = Serra i Campdelacreu

*Reconstrucció del text**Transcripció moderna*

1	<i>Fol. 1ra</i> Sermo fet en la ciutat de Valencia a XXIII del mes de juliol any MCCCC.X. per lo reuerent mestre vicent ferrer de la predistinacio.	<i>Fol. 1ra</i> Sermó fet en la ciutat de València a XXIII del mes de juliol any MCCCCX per lo reverend mestre Vicent Ferrer de la predistinació.
5	Tema: Ego vobis dico facite habetur originaliter luce XVI et recitatiue in euangelio currentis dominice.	Tema: "Ego vobis dico: facite". Habetur originaliter Luce XVI et recitative in euangelio currentis dominice.
10	Lo sermo present sera de la predistinacio diuina. Materia es molt alta e excellent e soptil en Theologia e es materia de gran instruccio a nostra vida. Mas saludem la uerge Maria etc.	Lo sermó present serà de la predistinació divina. Matèria és molt alta e excel·lent e soptil en teologia, e és matèria de gran instrucció a nostra vida. Mas saludem la verge Maria etc.
15	Ego vobis dico facite etc. vbi supra, de la predistinacio diuina. Tres conclusions vosne declarare.	"Ego vobis dico: facite" etc., ubi supra. De la predistinació divina tres conclusions vos ne declararé.

2 Valencia *ms* Vaualencia
5 predistinacio M predestinacio
7 originaliter M originali | luce *interlin* [M]
11 predistinacio M predestinacio

6-7 Luc 16, 9
16 Luc 16, 9

5 *predistinació*: S'imposa la lectura de S, que és la del ms., tal com es pot comprovar en la fotografia del recto del primer foli publicada per MATEU, *o. c.*, 114.
7 *originaliter*: Mateixa observació que l'anterior
11 *predistinació*: Id.

La primera es que abans que deus creas lo mon ni denenguna creatura ja eternalment sabia et auia predestinat e ordenat tots aquells qui serien saluus certament.

La segona es que la predestinació dels bons o presciència dels mals no tol franch arbitre plenerament.

La terça es que jatsia siam tots predestinats o prescits tots deuem treballar a fer bones obres dignament e de aquesta se enten lo tema qui diu Ego uobis dico etc. vol dir yo us dich que ara siau predestinats e precits que façau bones obres etc. || *Fol. 1rb* || La primera conclusió es que abans que deus creas lo mon ni deguna creatura ja eternalment sabia e auia predestinat e ordenat tots aquells qui serien saluats certament.

Aquesta conclusio se proua axi nostre senyor deus ja sabia tants emperadors hauria en lo mon tans comptes tans barons etc. E daquests tans ni aura dampnats tans saluats. Item tans papes hy aura tans cardenals tans arquebisbes, tans bisbes, etc. E de aquests tans nj aura dampnats tans saluats etc.

---

21 et M e
30 prescits MS prestits
33 lo S la
39 e M que
40 predestinat M predestinats | ordenat
M ordenats
44 ja sabia *interlin* [M]
45 tants M quants
51 aura *corr* [M]

La primera és que abans que Déus creàs lo món ni denenguna creatura ja eternalment sabia e havia predestinat e ordenat tots aquells qui serien saluus certament.

La segona és que la predestinació dels bons o presciència dels mals no tol franc arbitre plenerament.

La terça és que jatsia siam tots predestinats o prescits, tots deuem treballar a fer bones obres dignament e de aquesta se entén lo tema, qui diu: “Ego vobis dico”, etc. Vol dir: Jo us dic que, ara siau predestinats o prescits, que façau bones obres, etc. || *Fol. 1rb* || La primera conclusió és que abans que Déus creàs lo món ne deguna creatura ja eternalment sabia e havia predestinat e ordenat tots aquells qui serien saluats certament.

Aquesta conclusió se prova així: Nostre Senyor Déus ja sabia tants emperadors hauria en lo món, tants comtes, tans barons, etc. E d’aquests tans n’hi haurà damnats, tants salvats. Item tants papes hi haurà, tants cardenals, tants arquebisbes, tants bisbes, etc. E d’aquests tans n’hi haurà damnats, tants salvats etc.

33-34 Luc 16, 9

---

21 *et*: Id.

E declarvos aço per vna similitut.

55 Hun Rey qui uulla fer noces de son fill fara v ordenacions. Primerament elegira los qui han a menjar en les noces et fer los ha escriure en un paper. Segonament
60 aura gran palau hon mengem tanta gent.

Terçament proueyrse de bones viandes e moltes. Quartament se proueyra de bons seruidors honests e ben arreats. Cinquenament de bona casa hon se
65 apparellen es muden de robes los conuidats. E axi nostre senyor deus pare ha fetes aquestes cinch ordenacions a les noces que vol fer de son fill e axi entendrem tota la ordenacio del mon. Primera
70 ment nostre senyor deus pare ha donada per || *Fol 1va* || sposa al seu fill ihuxrist la nostra humanitat, car axi com marit e muller son ajustats que nos poden separar, axi la humanitat ab deus nos pot separar. Car diu la santa scrip-
80 tura: Itaque iam non sunt duo sed una caro, Mathei XIX. En tant que la humanitat es ajustada ab diuinitat que no es sino vna persona. E aquestes son les noces de
85 Ihsuxrist fetes per deu lo pare e perço diu la santa scriptura: Simile factum est Regnum celorum

E declar-vos açò per una similitut.

Un rei qui vulla fer noces de son fill farà V ordenacions. Primerament, elegirà los qui han a menjar en les noces e fer-los ha escriure en un paper. Segonament, haurà gran palau on mengem tanta gent.

Terçament, proveir-se de bones viandes e moltes. Quartament, se proveirà de bons servidors, honests e ben arreats. Cinquenament, de bona casa on se apparellen e-s muden de roba los convidats. E així nostre Senyor Déus Pare ha fetes aquestes cinc ordenacions a les noces que vol fer de son Fill e així entendrem tota la ordenació del món. Primera
ment nostre Senyor Déus Pare ha donada per || *Fol. 1va* || sposa al seu fill Jhesuchrist la nostra humanitat, car així com marit e muller són ajustats que no-s poden separar, així la humanitat ab Déus no-s pot separar. Car diu la santa scriptura: “Itaque iam non sunt duo, sed una caro”, Mathei XIX. En tant que la humanitat és ajustada ab divinitat que no és sinó una persona. E aquestes són les noces de Jhesuchrist fetes per Déu lo Pare, e per ço diu la santa scriptura: “Simile factum est regnum

53 declarvos M loarvos

55 qui M que

58 et M e

65 ben *corr* [M]

69 fetes M fets

71 axi M aci

75-76 humanitat *corr pro* hominitat [M]

79-80 santa scriptura *interlin* [M]

80-81 Mt 19, 6

<p>homini Regi qui fecit nuptias filio suo etc. E aquesta fon la principal obra que nostre senyor delibera fer e causa perque fon fet lo mon. E lauors elegi dient tans Reys, tans Comtes, tans barons, tans cauallers, etc. vull que mengen en lo convit. Item tant[es] dones nobles, tantes pageses vull que mengen en lo convit. E feulos escriure en lo seu libre de la eternitat e que fosen semblants al seu fill. E perço diu la scriptura: Quors preciuit et predestinauit conformes fieri ymaginis filii eius ut sit primogenitus, etc. ad Ro. VIII.</p> <p>Segonament vehent nostre senyor deus que auia mols conuidats ague vn bell e gran palau es a saber lo cel, e aquesta es la raho per que lo cel fon cre- <i>Fol. 1vb</i> -at e axi tot fon fet per a les nocces del seu fill, que la casa fos condigna als conuidats e a les nocces. E per aço diu la scriptura O Israel quam magna est domus et jngens locum possessionjs eius, etc. baruch III°.</p>	<p>celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo”, etc. E aquesta fon la principal obra que nostre Senyor deliberà fer e causa per què fon fet lo món. E lavors elegí dient: Tants reis, tants comtes, tants barons, tants cavallers, etc., vull que mengen en lo convit. Item tantes dones nobles tantes pageses vull que mengen en lo convit. E féu-los escriure en lo seu libre de la eternitat e que fossen semblants al seu Fill. E per ço diu la scriptura: “Quos prescivit et predestinavit conformes fieri imagini Filii eius, ut sit primogenitus” etc. ad Romanos VIII.</p> <p>Segonament, veent nostre Senyor Déus que havia molts convidats, hagué un bell e gran palau, és a saber, lo cel e aquesta és la rahó per què lo cel fon cre- <i>Fol. 1vb</i> -at e així fon fet per a les nocces del seu Fill, que la casa fos condigna als convidats e a les nocces. E per açò diu la scriptura: “O Israel quam magna est domus et ingens locum possessions eius” etc., Baruch III.</p>	<p>90</p> <p>95</p> <p>100</p> <p>105</p> <p>110</p> <p>115</p>
--	--	---

---

94 vull M om

96 tantes M tans

99 fosen M foren

102 conformes S conformes

103 ymaginis S ymajinis

106 mols S molts

110 tot M om

113-114 O Israel S Disrael M Hisraelis

87-89 Mt 22, 2

101-104 Rom 8, 29

114-115 Bar 3, 24

113-114 Que Serra transcriví *D* per *O* i que Mateu llegeixi *His-*, significa que la còpia vigatana no era diàfana en aquest punt. Serra dóna en nota el tenor complet i correcte de les cites bíbliques, de manera que no és possible de dubtar de la correcció de la seva lectura en un pas difícil. Per això restituïm el text originari més segur.

Certament nostre senyor se
 prouey de uiandes es a saber di-
 verses graus de gloria e son bones
 120 uiandes corporals, car si vna gota
 ne caya en la boca mj l milia anys
 estaria la persona que no volria
 menjar nj beure. E aquestes vian-
 des no an mester foch ne cuynes
 125 etc car ja son apparellades e per ço
 diu la escriptura: Sapientia hedi-
 ficauit sibi domum excidit col-
 lupnas VII^{em}, jnmolauit victimas
 suas, etc. prouerbis IX°.
 130 Secret diu septem columpne
 aquests set pilars son set ordens
 de patriarques profetes, apostols,
 Martres doctors confessors ver-
 gens.
 135 Quartament ordona seruidors
 los angels cor tots son fets a seruir
 a nostre senyor e a nosaltres en lo
 cel. Mas diria algu: e no son pus
 dignes los angels que nosaltres e
 140 maior raho seria que nosaltres se-
 ruissem a els que no ells a nosal-
 tres. Podem respondre que
 nosaltres som parents de la nouia
 e los àngels no es a saber de la hu-
 manitat car ha presa de nostra
 145 carn. Car si uoliem parlar de con-
 dicio natural pus dignes son ells
 que nosaltres mas per tal com som
 pa- || *Fol. 2ra* || -rents de la nouia
 150 nos seruiran, e per ço diu la san-
 ta escriptura non ne omnes ange-

122 *post* volria M *add* la persona *iter*
 128 VII^{em} S VII
 129 Prouerbis IX S *om*
 130 columpne M columpnes
 133 Martres S Martirs
 135 ordona M ordena
 136 cor M car
 140-141 seruissem M seruisen

Terçament, nostre Senyor se
 proveí de viandes, és a saber, di-
 verses graus de glòria; e són bones
 viandes corporals, car si una gota
 ne caya en la boca, mil milia anys
 estaria la persona que no volria
 menjar ni beure. E aquestes vian-
 des no han mester foch, ne cuines,
 etc., car ja són aparellades e per ço
 diu la escriptura: "Sapientia aedi-
 ficavit sibi domum, excidit col-
 lumnas septem, inmolavit vic-
 timas suas", etc Proverbis IX.
 Secret diu "septem columne":
 aquests set pilars són set òrdens
 de patriarques, profetes, apòs-
 tols, martres, doctors, confessors,
 vèrgens.
 Quartament, ordonà seruidors
 los àngels, car tots són fets a servir
 a nostre Senyor e a nosaltres en lo
 cel. Mas diria algú: 'E no són pus
 dignes los àngels que nosaltres e
 major rahó seria que nosaltres se-
 ríssem a ells que no ells a nosal-
 tres?', Podem respondre que
 nosaltres som parents de la nòvia i
 los àngels no, és a saber, de la hu-
 manitat, car ha presa de nostra
 carn. Car si volfem parlar de con-
 dició natural, pus dignes són ells
 que nosaltres; mas per tal com som
 pa- || *Fol. 2ra* || -rents de la nòvia,
 nos serviran. E per ço diu la santa
 escriptura: "Nonne omnes ange-

126-129 Prov 9, 1-2
 151-154 He 1, 14

117 *Certament* és mala lectura del co-
 pista

li sunt administratores spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capient salutis, ad ebreos primo. E la scriptura hi asigna raho dient propterea habundancius oportet observare nos ea que audiuimus, ad ebreos II°.

Cinquenament apparella vna casa hon nos mudem e apparellem. E per ço feu aquest mon hon nos apparellem per entrar a les nocés de parays, e deuse hom apparellar axi. Si es hom superbios ques despulle aquella uestedura e ques vista de humilitat. Item si es uestit de uestidura de luxúria e sutzia molt que hom las despulle e ques vista hom de uestidura pura e neta etc. E per ço diu la escriptura: dedit illi deus locum penitentiae et ille abutitur etc. Job XXIIIJ. E axi la principal cosa que deus dellibera fon les nocés de son fill. E axi la conclusio roman verdadera. Mas encara se pot prouar aquesta conclusio per la scriptura dient: Deus elegit nos ante mundi constitucionem ut essemus sancti et jnmaculati jn conspectum eius jn caritate ad efi v^o. Mas diria algu: si deus eternalment a predestinat qui a entrar en paradís e qui en jnfern, com la justicia de deu no falga quem cal fer be ni apparellar- || *Fol. 2rb* || -me dicte que aqueixa consequencia no es bona, car vol

li sunt administratores Spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capient salutis?" ad Hebreos primo. E la scriptura hi assigna raó dient: "Propterea abundantius oportet observare nos ea que audivimus", ad Hebreos II.

Cinquenament, aparellà una casa on nos mudem e aparellem. E per ço féu aquest món on nos aparellem per entrar a les nocés de paraís, e deu-se hom aparellar així: Si és hom superbiós, que-s despulle aquella vestidura e que-s vista de humilitat. Item si és vestit de vestidura de luxúria e sutzia molt, que hom la-s despulle e que-s vista hom de vestidura pura e neta, etc. E per ço diu la escriptura: "Dedit illi Deus locum penitentiae et ille abutitur", etc. Job XXIV. E axí la principal cosa que Déus deliberà fon les nocés de son Fill. E axí la conclusió roman verdadera. Mas encara se pot provar aquesta conclusió per la escriptura dient: "Deus elegit nos ante mundi constitucionem ut essemus sancti et inmaculati in conspectum eius in caritate", ad Efe. V. Mas diria algú: 'Si Déus eternalment ha predestinat qui ha entrar en paradís, e qui en infern, com la justícia de Déu no falga, què-m cal fer bé ni aparellar- || *Fol. 2rb* || -me?' Dic-te que aqueixa consequència no és bona, car vol tant dir

153 ministerium S misterium
158 oportet S oet
178 scriptura S escriptura
184 infern S infer
187 post te seq que M expunc

156-158 He 2, 1
171-172 Job 24, 23
178-181 Ef 1, 4

- 190 tant dir com si so conuidat nom
cal apparellar. Mas deus dir con-
uidat so. Donchs deigme appa-
rellar. Eximpli si lo Rey volia fer
noces del seu fill e trametes a
aquesta Ciutat com ell vol que
195 tals e aytals sien a les noccs de son
fill e hay molts altres cauallers e
nobles que no son conuidats si
aquells qui son conuidats nos ap-
parellen altament dient que puix
200 que son conuidats que bey intran,
car lo Rey no metra si anauen
mal apparellats lo rey nols lexaria
entrar dient o enribalts e sou
conuidats a les noccs e nous sou
205 apparellats, e poderlos faria metre
en bona cadena e be ferrar. E
si aquells qui no son conuidats se
apparellassen altament per fer honor
al Rey e ben arreats anassen a
210 fer reuerencia al Rey dient: senyor
nosaltres com a bons vasals
venim a feruos honor, lauors lo
Rey quels veuria ben apparellats,
ferlos hia entrar en lo conuit e po-
215 der ferlos hia seure a cap de taula,
axi es del conuit del altre mon,
car si hom hi ua mal apparellat
es assaber en peccat encara que sia
dels conuidats noy entrara, e si al-
220 tres que no son dels conuidats son
be apparellats entrarhi an. aço se
proua per la escriptura Mathei
xxv. Simile est regnum celorum
- com: 'Si só convidat, no-m cal apa-
rellar,. Mas deus dir: 'Convidat
so, doncs deig-me aparellar,.
Eximpli: Si lo rei volia fer noccs
del seu fill e trametés a aquesta
ciutat com ell vol que tals e aitals
sien a les noccs de son fill, e ha hi
molts altres cavallers e nobles que
no són convidats, si aquells qui
són convidats no s'aparellen alta-
ment, dient que, puix que són
convidats, que bé hi entraran, car
lo rei no metrà si anaven mal apa-
rellats, lo rei no-ls lexaria entrar,
dient: 'O, en ribalts! E sou conui-
dats a les noccs, no us sou apare-
llats!, E poder los faria metre en
bona cadena e bé ferrar. E si
aquells qui no són convidats se
aparellaven altament per fer honor
al rei, e ben arreats anassen a fer
reverència al rei, dient: 'Senyor,
nosaltres com a bons vassalls ve-
nim a fer-vos honor,, llavors lo rei
que-ls veuria ben aparellats, feu-
los hia entrar en lo conuit e poder
fer-los hia seure a cap de taula.
Així és del conuit de l'altre món,
car si hom hi ha mal aparellat, és
a saber, en peccat, encara que sia
dels convidats no hi entrarà, e si
altres que no són dels convidats
són bé aparellats, entrar-hi han.
Açò se prova per la escriptura
Mathei XXV: "Simile est regnum

---

198 *post* qui S *add* no M *expunc*

201 no S no[s]

204 sou S son

205 apparellats S apparellat

206 ferrar S serrar

207 no S non

217 ua S a

223-227 Mt 25, 1

x^{em} virginibus que accipientibus
 eas lampa-|| *Fol. 2va* ||-des suas
 exierunt obuiam sponso et spon-
 se etc. Ací parla nostre senyor de
 si mateix dient. Semblant es lo
 regne de deu a .x. vergens que
 foren convidades a vnes noces e
 achni .v. orades e .v. sauies; les .v
 sauies Digueren puix que som con-
 uidades a les noces de paradís
 aparellemnos de entrarhy; les al-
 tres .v. digueren pus que som con-
 uidades nons cal apparellar, car
 lo Rey no diria falsia que be en-
 trarem en lo conuit. E elles an-
 aren a la porta dient que les
 lexasen entrar; nostre senyor los
 dix amen dico vobis necio uos,
 que vol dir Verdaderament nous
 conech. E axí apar que no es bon
 argument o consecuencia dir puix
 son conuidats nons aparellem.
 Mas deuem dir som conuidats
 donchs aparellemnos; e dichte
 pus fort que si nengun entraua en
 paradís encara que fos sent pere o
 sent pau e no fos ben apparellat
 nostre senyor lo faria pendre dels
 peus e metre en jnfern. Donchs
 façam aytal rahó si aquell quj no
 es dintre no be apparellat ne lan-
 caelorum decem virginibus que
 accipientibus eas lampa-|| *Fol. 2va* 225
 ||-des suas exierunt obviam spon-
 so et sponse” etc. Ací parla nostre
 Senyor de si mateix dient: “Sem-
 blant és lo regne de Déu a deu vèr-
 gens que foren convidades a unes 230
 noces e hac-n’hi cinc orades e cinc
 sàvies; les cinc sàvies digueren:
 ‘Puix que som convidades a les no-
 ces de paradís, aparelllem-nos de
 entrar-hi,. Les altres cinc digueren: 235
 ‘Puix que som convidades, no-ns
 cal aparellar, car lo rei no diria
 falsia, que bé entrarem en lo con-
 vit,. E elles anaren a la porta
 dient que les lexassen entrar. Nostre 240
 Senyor los dix: ‘Amen dico
 vobis, nescio vos”. Que vol dir:
 ‘Verdaderament, no us conec,. E
 així apar que no és bon argument
 o conseqüència dir: ‘Puix que 245
 som conuidats, no-ns aparelllem,.
 Mas deuem dir: ‘Som conuidats,
 doncs aparelllem-nos,. E dic-te pus
 fort que si nengun entrava en pa-
 radís, encara que fos sent Pere o 250
 sent Pau, e no fos bé aparellat, nos-
 tre Senyor lo faria pendre dels peus
 e metre en infern. Doncs façam ai-
 tal raó: Si aquel qui és dintre no

224 X^{em} S X

226-227 sponse M sponso

230 conuidades S comvidades

236 car M om

243 bon M lo

244 argument *interlin pro* ardiment *expunc* [M]

246 deuem M deuen

247 dichte S dicte

249 *post* paradís M *add* entrara | encara
M cara

250 ben S be

241-242 Mt 25, 12

249 La incongruència de la transcripció M es podria explicar suposant que hom ha oblidat de posar entre parèntesi *-trara* i d’interliniar o subpuntejar *-cara*

- 255 cen e metenlo en linfern, com hy entrara aquell quj no es be apparellat? || *Fol. 2bv* || Diu la santa escriptura, Mathei xxii intravit autem Rex ut ujderet discumbentes et vidit jbi hominem non vestitum veste nuptiali et ait illi quomodo huc jntrasti non habens vestem nupcialem etc. Vol dir que lo Rey entra en lo palau on meniauen los conuidans e axi com regonexia les taules com los anaua veu hun hom que era en la taula que no era be apparellat mana que li ligassen les cames e que
- 260 260 anas de cap en jnfern. E axi ymaginau com hi entraran aquells qui no son be apparellats etc. Mas diria algu puix la sciencia de deu fall dichte que no fa car mutabilitat, vanetat de creatura no pot allegar varietat de creatura no o mutabilitat en deu. exemple: quant hom va en barcha en riu sembla a hom que les muntanyes se mouen e aço per la mutabilitat de la barcha mas la muntanya nos mou axi nosaltres quj som variables com la barcha car ades som en peccats ades no no podem allegar varietat en aquella rocha o muntanya fort es assaber deu. E axí quant tu dius donchs la sciencia de deu fall dichte que a tu te sembla. Mas ella es pus fort que
- bé aparellat ne lancen o meten-lo en l'inferr, com hi entrará aquell que no és bé aparellat? || *Fol. 2bv* || Diu la santa escriptura, Mathei xxii: "Intravit autem Rex ut videret discumbentes et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali et ait illi: 'Quomodo huc instrasti non habens vestem nuptialem?,' etc. Vol dir que lo rei entrà en lo palau on menjaven los convidats e així com regoneixia les taules, com los anava, véu un hom que era en la taula que no era bé aparellat; manà que li lligassen les cames e que anàs de cap en inferr. E així imaginau com hi entraran aquells qui no són bé aparellats, etc. Mas diria algú: Puix, la sciència de Déu fall. Dicte que no fa, car mutabilitat, vanitat de creatura no pot allegar varietat de creatura, no, o mutabilitat en Déu. Exemple: Quan hom va en barca en riu, sembla a hom que les muntanyes se mouen, e açò per la mutabilitat de la barca, mas la muntanya no-s mou; així nosaltres qui som variables com la barca, car adés som en peccats, adés no, no podem allegar varietat en aquella roca o muntanya fort, és a saber, Déu. E així quan tu dius: doncs, la sciència de Déu fall, dic-te que a tu te sem-

259 Rex S Rey
 259-260 discumbentes S discumbentis
 261 veste S vestem
 270 infern S infer
 274 fa S fa[ll]
 279 les M las
 284 ades no *interlin* [M]
 288 dichte S dicte

259-264 Mt 22, 11-12

la muntanya etc. E predestinacio vol dir que per bones obres vendrà tot hom || *Fol. 3ra* || a saluacio, car si no fa bones obres no es predestinat etc. Item diu lo propheta Ezechiel: Si dixero justo quod vita viuet et constitus jn justitia fecerit jniquitatem omnes iniusticias eius obliuiori tradetur iniquitate sua etc. Mathei xxxiii, vol dir si nostre senyor diu a vn hom just tu seras saluat si fas males obres seras dapnat. Item si diu nostre senyor al hom de mala vida tu seras dapnat. Dichte encara si fa bones obres sera salvat. E si deya algu e donchs la sciencia de deu fall, dichte que no com la rocha fort esta. Mas a nosaltres qui som axi com a barques qui van per lo riu semblansho etc. E axi roman la primera conclusio clara.

La segona conclusio es que la predestinacio diuina no tol a nengu lo franch arbitre ni la sciencia declar aço. Si vn hom es predestinat aquella predestinacio no tira lo franch arbitre car ell pot fer be o mal. Mas sab deus que si es

bla, mas ella és pust fort que la muntanya, etc. E predestinació vol dir que per bones obres vendrà tothom || *Fol. 3ra* || a salvació, car si no fa bones obres no és predestinat, etc. Item diu lo propheta Ezechiel: “Si dixero justo quod vita vivet et constitus in iusticia fecerit iniquitatem omnes iniusticias eius obliuiori tradetur iniquitate sua” etc, Mathei xxxiii. Vol dir si nostre Senyor diu a un hom just: ‘Tu seràs salvat,, si fas males obres seràs damnat. Item si diu nostre Senyor al hom de mala vida: ‘Tu seràs damnat,, dic-te encara: Si fa bones obres serà salvat. E si deya algú: E doncs la sciència de Déu fall, dic-te que no, com la roca fort està. Mas a nosaltres qui som axí com a barques qui van per lo riu sembla’ns-ho, etc. E així roman la primera conclusió clara.

La segona conclusió és que la predestinació divina no tol a nengu lo franc arbitre, ni la sciència. Declar açò. Si un hom és predestinat, aquella predestinació no tira lo franc arbitre, car ell pot fer bé o mal. Mas sap Déu que si és pre-

294 diu *interlin* [M]
 296 *post* constitus M *habet* modice S *vero* mediam
 297 *post* omnes M *add* propter
 298 iniustitias M iniusticiam
 301 hom *interlin* [M]
 302 dapnat S dampnat
 304 dapnat S dampnat
 305 *post* fa *seq* bones *expunc* [M]
 306 deya S deye | la M *om* | *post* la *seq* sententia *cancel* | sciencia *interlin* [M]
 307 com *interlin* [M]
 308 *post* fort M *add* la
 309 axi M aci

296-300 Ez 33, 13

296 *ss* Text singularment corruptut en l'original i difícil d'entendre per tots dos transcriptors.
 298-299 Llegiu: «...iustitiae eius oblivioni tradentur...»

- 320 predestinat que no farà mal. E si es precit que no farà be, axi com de sent pere nostre senyor sabia que peccaria renegant lo || *Fol. 3rb* || seu nom. Mas be sabia que per
- 325 aço no sen dapnaria. Item dels mals car judes qui es dampnat no era predestinat e faya molts miracles e per aço deus no li tollia son franch arbitre, mas be sabia nostre senyor que seria dampnat.
- 330 E ay bona raho car si predestinacio tollia lo franch arbitre que no pogues fer mal no auria merit ni demerit axi com les besties, e per
- 335 aço nostre senyor lexa la creatura en son franch arbitre car jatsia que nostre senyor sapia aquell sera saluat e aquell dapnat per ço no toll lo franch arbitre que puscha fer mal o be etc. E per declarar aço diruos ne vn eximpli: posem aytal cas que per anar daci a xat[iua] haia dos vies, la vna aspra e no delitosa sens beguda empero es segura via. E l'altra via sia de gran plaer car ay moltes begudes e arbres plens de fruyta e de hombra en ombra, empero tots quants ne passen tots los maten. E la ciutat ha fet una torre en la qual esta una bada que veu abduy los camins e avisa les gents || *Fol. 3va* || que vagen per aquell camj de la ma sinistra que tot es ladres e quant la
- 350 bada crida auisant les gents que noy passen car morts seran e les gens nou volen creure ans sen tru-
- destinat, que no farà mal. E si és prescit, que no farà bé; així com de sent Pere nostre Senyor sabia que pecaria renegant lo || *Fol. 3rb* || seu nom. Mas bé sabia que per açò no se'n damnaria. Item dels mals, car Judes, qui és damnat, no era predestinat e faïa molts miracles, e per açò Déus no li tolia son franch arbitre, mas bé sabia nostre Senyor que seria damnat. E ha-hi bona raó, car si predestinació tolia lo franch arbitre, que no pogués fer mal, no hauria mèrit ni demèrit, axí com les bèsties; e per açò nostre Senyor lexa la creatura en son franch arbitre. Car jatsia que nostre Senyor sàpia: Aquell serà salvat e aquell damnat, per ço no tol lo franch arbitre, que pusca fer mal o bé, etc. E per declarar açò, dir-vos n'he un eximpli. Posem aital cas que per anar d'ací a Xàtiva haia dos vies, la una aspra e no delitosa, sens beguda, emperò és segura via. E l'altra via sia de gran plaer, car ha hi moltes begudes e arbres plens de fruita e de ombra en ombra; emperò tots quants ne passen, tots los maten. E la ciutat ha fet una torra en la qual està una bada que veu abdui los camins e avisa les gents || *Fol. 3va* || que vagen per aquell camí de la mà sinistra, que tot és lladres; e quan la bada crida avisant les gents que no hi passen, car morts seran, e les gents no ho volen creure, ans se'n tru-

---

325 dapnaria S dampnaria
 326 *post es seq dampnat cancell* [M]
 344-345 segura M segure
 346 *post plaer seq cay cancell* [M]

fen e axi van per aquell camj e matenlos. Ara aquesta bada be veu los camins e quals viuran e quals morran. Mas la sua vista no toll lo franch arbitre e nengun que no puscha anar per hon se vulla. Axi es qui a anar daquest mon a parays hay dues carreres, la vna es aspra e aquesta es penitencia car aspra cosa es portar selici dejunar. Item aspra cosa es confesar dir los seus deffalliments al confessor. Item lexar la persona que hom ama molt per la qual pecca hom etc. E axi aspra es aquesta uja mas es segura per anar a parays e noy a plaers mas tristicies etc. Altra uia es mundanal ben meniar ben beure auer plaers carnals anar ben areat e pomposament etc e aquesta es de gran plaer empero es perillosa. Car no y passa nengun que no y sia degollat e va a infern e per ço diu la santa escriptura quam angusta porta et arcta via que ducit ad vitam et pauci sunt qui inueniunt eam etc. Mathei VII.

E nostre || *Fol. 3vb* || senyor qui esta en la sua cadira de la eternitat veu e sab tot ço que deu venjr en lo mon e per ço diu la scriptura Dominus excelsus et sublimjs habitans eternjtati hysaye LVII. E clama e crida a nosaltres segons que diu la escriptura: Hec via ambulate eam et non declinetis neque ad dexte-

fen; e així van per aquell camí e maten-los. Ara aquesta bada bé veu los camins e quals viuran e quals morran. Mas la sua vista no tol lo franc arbitre, e nengun que no pusca anar per onsevulla. Així és qui ha anar d'aquest món a paraís: ha-hi dues carreres, la una és aspra e aquesta és penitència; car aspra cosa és portar celici, dejunar. Item aspra cosa és confessar, dir los seus defalliments al confessor. Item lexar la persona que hom ama molt per la qual pecca hom, etc. E així aspra és aquesta via, mas és segura per anar a paraís; e no hi ha plaers, mas tristicies, etc. Altra via és mundanal: ben menjar, ben beure, haver plaers carnals, anar ben areat e pomposament, etc.; e aquesta és de gran plaer, emperò és perillosa. Car no hi passa nengun que no hi sia degollat, e va en infern; e per ço diu la santa escriptura: “Quam angusta porta et arcta via que ducit ad vitam, et pauci sunt qui inueniunt eam”, etc. Mathei VII.

E nostre || *Fol. 3vb* || Senyor, qui està en la sua cadira de la eternitat, veu e sap tot ço que deu venir en lo món; e per ço diu la scriptura: “Dominus excelsus et sublimis habitans eternitati”, Isaie LVII. E clama e crida a nosaltres, segons que diu la escriptura: “Hec via; ambulate eam et non declinetis neque ad dexteram

362 nengun S nengu
384 pauci S panci
390 excelsus S excellus
391 habitans M habitantes

382-385 Mt 7, 14
390-391 Is 57, 15
394-396 Is 30, 21

- ram neque ad sinistram ysaye
xxx. E aço nos diu nostre senyor
per boca dels preycadors mas
nosaltres no volem creure la
400 bada. Car quant los preycadors
dien a les dones que lexen aque-
lles vanitats e ques visten hones-
tament la bada avisa les dones
que prenguen aquell camj e Elles
405 dien ho volria aquest frare que
yom tornas beguina certes no fare
car ara es la mja joventut e axi no
volen lexar lo camj per la bada e
vanne per lo camj e venen los la-
410 dres e degollenla e portenla a in-
fern. E axí la bada es nostre
senyor, jatsia o uega tot e nos avi-
sa, empero nons tol lo franch ar-
bitre etc. E si yo interrogaua a
415 uosaltres hon voleu anar, tots me
direu que a paradís. Mas vous
prouaré que dieu gran mentida.
Car si yo deia a un jove que anas
pompos: mon fill on anau, ell
420 dira a parays. E mon fill no es
aqueix lo camj car pompa e er-
gull etc. camj es djnfern e axi le-
xau aqueix camj || *Fol. 4ra* || e
preneu laltre camí de humilitat.
425 Item e vos en luxuriós e hon ne
anau; a paradís senyor, gran men-
tida dieu. Car aqueix camj a
jnfern va, mas preniu laltre camj
de man dreita. Car qui agues
430 anar a xatiua e prengues camj de
morvedre e deya que a xatiua va,
- neque ad sinistram”, Isaie xxx.
E açò nos diu nostre Senyor per
boca dels preicadors, mas nosal-
tres no volem creure la bada. Car
quan los preicadors dien a les do-
nes que lexen aquelles vanitats e
que-s visten honestament, la bada
avisa les dones que prenguen
aquell camí, e elles dien: ‘Ho!
Volria aquest frare que yo-m tor-
nàs beguina; certes no faré, car ara
és la mia joventut,. E axí no vo-
len lexar lo camí per la bada, e
van-ne per lo camí, e vénen los
lladres e degollen-la e porten-la a
infern. E així la bada és nostre
Senyor: jatsia ho vega tot e nos
avisa, emperò no-ns tol lo franc
arbitre, etc. e si yo interrogava a
vosaltres: On voleu anar?, tots me
direu que a paradís. Mas yo us
provaré que dieu gran mentida.
Car si yo deia a un jove que anàs
pompós: Mon fill, on anau?, ell
dirà: A paraís. E mon fill, no és
aqueix lo camí, car pompa e er-
gull, etc. camí és d’infern, e axi
lexau aqueix camí || *Fol. 4ra* || e
preneu l’altre camí de humilitat.
Item e vós en luxuriós, e on ne
anau? A paradís, senyor. Gran
mentida dieu. Car aqueix camí a
infern va, mas preniu l’altre camí
de man dreita. Car qui hagués anar
a Xàtiva e prengués camí de Mor-
vedre e deia que a Xàtiva va, di-

405 ho M bo

415 *post* vosaltres M *add* que

420 dira M diria

420 parays S parys

420 *post* fill M *add* e

424 aqueix M aquest

429 man M ma

diriali hom que gran falsia diu,
 car aquell no es lo camj de Exa-
 tiua etc. axi aquell qui va per lo
 camj de superbia de auaricia de
 luxuria etc. gran falsia diu que a
 parays vol anar camj va dinfern.
 Car a jnfern rient rient e ab grans
 plaers e delits hy ua hom. Mas a
 paradís ab tristícia e plorant etc.
 E axi nostre Senyor qui es la bada
 alt nos amonesta que lexem pec-
 cats e vicis. E nosaltres nom fem
 res ans nos trufam de la bada
 etc. E axi bona gent auisar. E axi
 es clara la conclusio que nostre
 Senyor no toll franch arbitre e
 per ço diu la santa scriptura:
 Homo bonum et acceptum est
 coram saluatore nostro qui omnes
 homines vult saluos fieri et
 ad agnitionem veritatis venire
 vnus enim Deus vnus mediator,
 etc. Prima a Timo 11° c^o. E axi
 no esta sino per nosaltres car a
 nostre senyor be li plau que tots
 anem a paradís. || *Fol. 4rb* || E
 contra aquells qui dien ja so pre-
 destinat, diu la escriptura ne di-
 xeris per deum abest, que enim
 odis ne feceris ne dicas jlli me
 blasmavit non enim necessaria
 sunt ei homines jnpj, ecclesias-
 tici xv^o.

La tercera conclusio es que
 tots ara siam predestinats ara no

449 Homo S hommo
 454 Prima S epist
 462 necessaria M nostra
 466 siam M serem

ria-li hom que gran falsia diu,
 car aquell no és lo camí de Exàti-
 va, etc. Així aquell qui va per lo
 camí de supèrbia, de auarícia, de
 luxúria, etc., gran falsia diu que
 a paraís vol anar; camí va d'infern.
 Car a infern, rient, rient, e ab
 grans plaers e delits hi va hom;
 mas a paradís ab tristícia e plo-
 rant, etc. E així nostre Senyor, qui
 és la bada, alt nos amonesta que
 lexem pecats e vicis, e nosaltres
 no-n fem res, ans nos trufam de
 la bada, etc. E així, bona gent,
 auisar. E així és clara la conclusió
 que nostre Senyor no tol franc ar-
 bitre. E per ço diu la santa es-
 criptura: "Homo bonum et
 acceptum est coram Salvatore
 nostro, qui omnes homines vult
 saluos fieri et ad agnitionem ve-
 ritatis venire. Unus enim Deus,
 vnus mediator", etc. prima a[d]
 Timoth. 11° c^o. E així no està sinó
 per nosaltres, car a nostre Senyor
 bé li plau que tots anem a para-
 dís. || *Fol. 4rb* || E contra aquells
 qui dien: 'Ja só predestinat', diu la
 escriptura: "Ne dixeris: per Deum
 abest, que enim odis ne feceris.
 Ne dicas illi me blasmavit, non
 enim necessaria sunt ei homines
 impij", Ecclesiastici xv.

La tercera conclusió és que tots,
 ara siam predestinats, ara no, de-

449-454 I Tim 2, 3-5
 460-464 Eccli 15, 11-12

449 Es fa difícil de saber si la lectu-
 ra de *homo*, que hauria d'ésser
 evidentment *hoc*, és una errada
 del copista del ms. o dels dos
 transcriptors.

- deuem fer bones obres e a aquestes respon lo Tema. E ay bona raho car retgla es de Theologia
- 470 que tots temps que nostre Senyor ordona alguna cosa o efecte o alguna cosa que ha a uenjr ensemmps ordona les vies miganes per que deu uenjr exemple si deus ordona que dema plogue ensempps
- 475 ha ordenat que dema se leuaran vapors de la terra e muntaran alt e conuertirse han en aygua per ço com aquesta es la carrera per la
- 480 qual pluja a de uenjr. E axi podem fer tal consequencia dema ploura, donchs dema se leuaran les vapors de la terra. Item si deus ha ordenat facen fruyts mes ensempps ha ordenat que primer borren e facen flors e fulles, etc. Ara ueiam a la solucio o a la gloria de paradís per quines vies hía a uenjr lom podem dir que per contricio
- 485 e confessant los peccats ab propòsit de no tornar, etc. E axi façam la consequencia. Si deus ha ordenat || *Fol. 4va* || -nat que algú sia salvat ol ha predestinat puys ensempps ha ordenat que aquell faça bones obres per aquells vies ha anar hom a paradís e axi sera saluat e per ço diu sent Agosti in primo dialagorum ipsa eterni
- 490 Regnj predestinacio sic est ab omnj potestate ordinatum. E axi tot hom qui es predestinat deu fer bones obres. Axi mateix aquells
- vem fer bones obres, e a aquestes respon lo tema. E ha-hi bona raó, car regla és de teologia que tots temps que nostre Senyor ordona alguna cosa o efecte, o alguna cosa que ha a venir, ensempps ordona les vies mijanes per què deu venir. Exemple: Si Déus ordona que demà plogue, ensempps ha ordenat que demà se levaran vapors de la terra e muntaran alt, e convertir-se han en aigua, per ço com aquesta és la carrera per la qual pluja ha de venir. E així podem fer tal consequència: Demà plourà, doncs demà se levaran les vapors de la terra. Item, si Déus ha ordenat: Facen fruits, mes ensempps ha ordenat que primer borren e facen flors e fulles, etc. Ara veiam: a la solució, o a la glòria de paradís, per quines vies hi ha a venir l'hom? Podem dir que per contrició e confessant los pecats, ab propòsit de no tornar, etc. E així façam la consequència. Si Déus ha orde- || *Fol. 4va* || -nat que algú sia salvat o l'ha predestinat, puis ensempps ha ordenat que aquell faça bones obres; per aquelles vies ha anar hom a paradís e així serà salvat. E per ço diu sent Agostí in primo *Dialogorum*: "Ipsa eterni regni predestinatio sic est ab omni potestate ordinatum". E axí tot hom qui és predestinat deu fer bones obres. Així mateix, aquells qui no són predestinats

474-475 ordona M ordena
477 *post e seq couenr cancell* [M]
482-483 vapors S vapo[r]s
499 ipsa S ipsam
501 potestate M posteritate

499-500 S. GREGORII MAGNI, *Dialogorum*
lib. I, c. 8 (PL 77, 188 B)

qui no son predestinats deuen fer bones obres car si nengun a esser dampnat ha a fer males obres e per ço aquell quj no es predestinat deu dir senyor vos no dampnau a nengu si no per males obres, e axi senyor yo me esforce a fer bones obres. E per ço diu la temayous dich que façau bones obres. E per ço appar la oradura de aquells qui dien que [no] cal fer bones obres, car ja son donats los albarans. Car en abans deu dir yo som predestinat axi vul fer bones obres. Item yo no so predestinat vul fer bones obres que sia saluat.

E si algun deya a algun llaurador per que no llaura lo seu camp el semble, no seria ben dit que respongués nol uull sembrar nj llaurar car nostre senyor sab si hauré forment ho no. E nostre Senyor si a ordenat que haura forment en lo camp ha ordenat ensemps quel ha a llaurar e a sembrar en altra manera non aura etc. || *Fol 4vb* || Item si nengun es malalt si deus ha ordenat que guarescha necessari es que lo metge hi faça segons cos de medicina etc. E axi si deus ta predestinat per bones obres hi has a uenir.

E appar la conclusió clara que encara que siam predestinats o

deuen fer bones obres; car si nengun ha ésser damnat, ha a fer males obres; e per ço aquell qui no és predestinat deu dir: ‘Senyor, vos no dampnau a nengú, si no per males obres; e així, Senyor, yo me esforce a fer bones obres,. E per ço diu lo tema: “Yo us dic que façau bones obres”. E per ço apar la oradura de aquells qui dien que no cal fer bones obres, car ja són donats los albarans. Car en abans deu dir: ‘Yo som predestinat, axí vull fer bones obres,. Item: ‘Yo no só predestinat, vull fer bones obres, que sia saluat,.

E si algun deia a algun llaurador per què no llaura lo seu camp e-l semble, no seria ben dit que respongués: ‘No-l vull sembrar ni llaurar, car nostre Senyor sap si hauré forment o no., E nostre Senyor, si ha ordenat que haurà forment en lo camp, ha ordenat ensemps que l’ha a llaurar e a sembrar, en altra manera no n’haurà, etc. || *Fol 4vb* || Item si nengun es malalt, si Déus ha ordenat que guaresca, necessari és que lo metge hi faça segons cós de medicina, etc. E així si Déus t’ha predestinat, per bones obres hi has a venir.

E apar la conclusió clara: que encara que siam predestinats o no,

505 nengun S nengú

514 que [no] M que m

515 donats M donat

517 som M soc | vul S vul[1]

518 no *interlin* [M]

519 vul S vull

522 *post el seq se cancell* [M]

525 *post forment seq en lo camp cancell* [M]

	no tots temps nos deuem esforçar a fer bones obres e per ço diu la	tots temps nos deuem esforçar a fer bones obres. E per ço diu la
540	santa escriptura ffratres satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis hec enim facientes non peccabitis aliquando.	santa escriptura: “Fratres, satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis; hec enim facientes, non peccabitis aliquando”.
545	Placia a deus etc.	Plàcia a Déus, etc.

---

544 peccabitis M peccabit | aliquando M
aliquan

540-544 II Petr 1,10